

Sekretess till skydd för ordning och säkerhet i Kriminalvården

Förslaget innebär att det införs ett tillägg i 18 kapitlet 11 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:4) (OSL). Tillägget innebär att "sekretess gäller hos Kriminalvården för uppgift om åtgärd som har till syfte att upprätthålla ordning och säkerhet inom myndighetens verksamhet". Sekretess föreslås gälla "om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs".

Som exempel på en uppgift som enligt utredningen kan komma att omfattas av den nya sekretessbestämmelsen nämns rutiner för olika typer av kontroller för att förhindra "införsel eller bruk av narkotika eller andra otillåtna föremål" på anstalter.¹ Exempelen rör handlingar som i de flesta fall utgör brottslig verksamhet och borde därför till viss del kunna rymmas inom förundersökningssekretessen (OSL 18 kapitlet 1 §). Detta behandlas dock inte i utredningen. Den föreslagna regeln är tänkt att på ett mer generellt sätt sekretessbelägga uppgifter som rör "ordning och säkerhet".

Journalistförbundet anser att den föreslagna lydelsen är för generell. Den riskerar att få träff på uppgifter som är av stor vikt för allmänheten att ta del av, men som inte är av den allvarliga karaktär som nämns i exemplen ovan. Det är uppenbart att det finns ett behov av att motverka brottslig verksamhet, till exempel narkotikabrott. För det fall lagstiftaren vill sekretessbelägga den typen av uppgifter bör ett nytt förslag läggas fram där det tydligare framgår vilka uppgifter som ska sekretessbeläggas. Journalistförbundet avstyrker därför förslaget i sin helhet.

Sekretess i internationellt polisiärt samarbete

Förslaget innebär att det införs en ny bestämmelse i 18 kapitlet OSL. Enligt den nya 17 a § ska sekretess gälla "hos brottsbekämpande myndigheter för uppgift som lämnats av ett utländskt organ vid internationellt polisiärt samarbete i syfte att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, om det kan antas att en förutsättning för att uppgiften lämnades var att den inte skulle röjas".

Journalistförbundet anser att regeln är för oprecis. Vi utformningen av regeln har utredningen sett till hur 17 § samma kapitel är utformad. Denna paragraf reglerar sekretess i de fall Sverige mottar en uppgift från annat land som hänför sig till en utredning som redan finns i Sverige. Syftet med 17 § är tydligare eftersom svenska myndigheter redan avgjort behovet av att utreda den fråga som uppgiften hänför sig till.

Tolkningsutrymmet för den föreslagna lydelsen i 17 a § "internationellt polisiärt samarbete" är för brett. Som exempel nämns att det kan handla om en förfrågan eller en upplysning som skickas ut till samtliga länder inom Interpolsamarbetet.² Den föreslagna lydelsen av paragrafen riskerar dock att få ett för stort tillämpningsområde. Lagstiftaren bör utreda behovet av sekretess inom varje enskilt internationellt polisiärt samarbete.

Till detta kommer att det avgörande för om sekretess ska gälla är huruvida det "kan antas att en förutsättning för att uppgiften lämnades var att den inte skulle röjas". En sådan oförutsägbar sekretessgrund bör enligt Journalistförbundet inte tillämpas och särskilt inte i kombination med ett oprecist

¹ Ds 2016:2 Några frågor om offentlighet och sekretess, sid 51.

² Ds 2016:2, sid 69.

tillämpningsområde. Några alternativ till de skrivningar som redogjorts för ovan har inte utretts och Journalistförbundet avstyrker därför förslaget i sin helhet.

Förbättrat skydd för offentliganställdas personliga integritet

Förslaget innebär att 39 kapitlet 3 § OSL utvidgas betydligt från att gälla hos Riksdagens ombudsmäns personaladministrativa verksamhet till att gälla alla myndigheter i deras personaladministrativa verksamhet. Sekretessen gäller ”uppgift om en enskilds bostadsadress, privata telefonnummer, personnummer och andra jämförbara uppgifter avseende personalen, uppgift i form av fotografisk bild som utgör underlag för tjänstekort eller som används för intern presentation av myndighetens personal samt uppgift om närstående till personalen”.

Journalistförbundet ifrågasätter inte behovet av att skydda anställda inom offentlig förvaltning från hot och andra trakasserier. Samtidigt är behovet av insyn i offentlig verksamhet stort även när det kommer till uppgifter av privat karaktär. Behovet av insyn får anses öka ju mer ansvar och befogenheter en anställd har. Detta är dock inget som förslaget tar hänsyn till. Utredningen har inte heller gjort någon bedömning av vilka yrkeskategorier som är i störst behov av skydd. Istället föreslår utredningen en generell regel som omfattar alla offentligt anställda.

Regler om sekretess inom personaladministrativ verksamhet finns förutom i 39 kapitlet 3 § OSL, även i 10 § Offentlighets- och sekretessförordningen (OSF). Enligt 10 § OSF gäller sekretess inom den personaladministrativa verksamheten hos bland annat Försäkringskassan, Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten. Myndigheter som inte omfattas av 10 § OSF och som begärt att personalen hos myndigheten ska få skydd för sina personuppgifter enligt 10 § får avslag eftersom det enligt förarbetena krävs att ”de anställda på grund av arbetets karaktär regelmässigt utsätts för hot och trakasserier.”³ Det kan inte uteslutas att det finns medarbetare som behöver skydd för sina personuppgifter men som inte har det idag. Att på grund av detta införa ett generellt skydd för alla offentliganställda är dock inte proportionerligt. Journalistförbundet avstyrker därför förslaget i sin helhet.

Medborgarinitiativ

Förslaget innebär att en ny paragraf, 1a §, införs i 40 kapitel OSL. Bestämmelsen innebär att ”sekretess gäller i verksamhet med att kontrollera och intyga stödförklaringar som har lämnats enligt Europaparlamentets och rådets förordning EU nr 211/2011 av den 16 januari 2011 om medborgarinitiativet, för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider men.”

Att enskilda medborgare ges möjlighet att genom medborgarinitiativ påverka politiska beslut är positivt. Den som på detta sätt bidrar till den demokratiska utvecklingen ska i de fall personen hindras i sin politiska gärning skyddas från hot och andra trakasserier. Enligt Journalistförbundet är det ytterst en fråga för de rättsvårdande myndigheterna att säkerställa att den som använder sin yttrandefrihet för driva politiska frågor inte tystas.

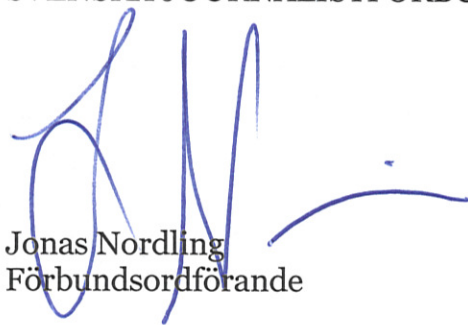
Möjligheten för enskilda att påverka politiska beslut är inte något nytt. Möjligheten att lämna medborgarförslag och folkinitiativ har funnits sedan 90-talet.

³ Ds 2016:2 s. 89.

Några liknande regler om sekretess finns inte i dessa fall och var inte heller något som diskuterades vid införandet av dessa institut.⁴

Journalistförbundet kan inte se att utredningen visat att behovet av sekretess överväger behovet av insyn när det gäller medborgarinitiativ. Journalistförbundet avstyrker därför förslaget i sin helhet.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'J' and 'N' followed by a horizontal line.

Jonas Nordling
Förbundsordförande

⁴ Ds 2016:2 sid 99.